

BUDŻET OBYWATELSKI W GMINIE BARLINEK

Szczecińska Fundacja Talent-Promocja-Postęp

Broszura powstała w ramach projektu „Budżet obywatelski w gminie Barlinek”,
dofinansowanego ze środków Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich

Wydawca:

Szczecińska Fundacja Talent-Promocja-Postęp

70-478 Szczecin, Al. Wojska Polskiego 69;

Tel. 91 433 00 84; Faks 91 812 08 99

www.fundacjatpp.pl

Opracowanie merytoryczne - Janina Durka

Opracowanie graficzne, skład, druk – VERTICO

BROSZURA JEST DYSTRYBUOWANA BEZPŁATNIE

Przedruk materiałów w całości lub w części jest możliwy wyłącznie za zgodą Szczecińskiej Fundacji Talent-Promocja-Postęp. Cytowanie oraz wykorzystywanie danych jest dozwolone jedynie po uprzednim podaniu źródła.

SPIS TREŚCI

WSTĘP.....	2
CO TO JEST BUDŻET OBYWATELSKI?	3
ETAPY TWORZENIA BUDŻETU OBYWATELSKIEGO	4
ZASADY TWORZENIA BUDŻETU OBYWATELSKIEGO	8
KORZYŚCI Z WPROWADZENIA BUDŻETU OBYWATELSKIEGO	9
PODSUMOWANIE	10
REKOMENDACJE	10
SŁOWNIK POJĘĆ	11
PRZYKŁADOWY FORMULARZ ZGŁASZANIA PROPOZYCJI ZADAŃ	13
PRZYKŁADOWA UCHWAŁA	15

Wstęp

Także i Ty będziesz mógł decydować na co zostaną wydane miejskie pieniądze!

Reforma terytorialna i ustrojowa z 1998 roku umożliwiła realizację konstytucyjnej zasady demokratycznego państwa. Polska uzyskała model ustrojowy, w którym na każdym stopniu organizacji państwa, organy władzy publicznej pochodzą z wyboru bezpośredniego, co jednak nie daje społeczności większych możliwości wpływania na funkcjonowanie Jednostek Samorządu Terytorialnego (JST).

Krytycznie oceniając model demokracji pośredniej, coraz częściej poszukuje się różnorodnych form udziału mieszkańców w lokalnych procesach decyzyjnych. Niniejsza broszura poświęcona jest budżetowi partycypacyjnemu jako jednej z form uczestniczenia obywateli w procesach decyzyjnych dotyczących sfery finansów publicznych. Budżet partycypacyjny w znaczącym stopniu zwiększa przejrzystości życia publicznego. Nie jest jednak pełną formą kontroli obywateli nad finansami publicznymi gminy.

Celem wdrażania budżetu partycypacyjnego jest włączanie w procesy zarządzania miastem, gminą czy regionem jego mieszkańców, tak by podjęli dyskusję jako „eksperti we własnej sprawie”, artykułując swoje potrzeby i dyskutujący o priorytetach społeczności z perspektywy jej wspólnego dobra. Owo otwarcie na mieszkańców nie jest jednak celem samym w sobie: ma prowadzić do efektywnego wydawania wspólnych środków z lokalnego budżetu oraz budowania więzi w lokalnej społeczności. Mądrze skonstruowany i wdrożony budżet partycypacyjny ma szansę stać się narzędziem, dzięki któremu mieszkańcy będą mogli poczuć się współodpowiedzialni za ponoszone na terenie gminy wydatki.

CO TO JEST BUDŻET OBYWATELSKI (PARTYCYPACYJNY)

Budżet obywatelski inaczej partycypacyjny to proces decyzyjny, a zarazem jedna z form demokracji uczestniczącej na poziomie lokalnym. W wyniku otwarcia się aparatu państwowego na mieszkańców stwarza się realną możliwość nie tylko bezpośredniego ich udziału w podejmowaniu decyzji w zakresie zarządzania środkami publicznymi budżetu danej jednostki administracyjnej (jak i gdzie te środki mają być rozdysponowane), ale ponadto dopuszcza się obywateli do dyskusji nad propozycjami budżetu, angażując społeczeństwo we wszystkie etapy procedury budżetowej.

Trochę historii...

Koncepcja angażowania obywateli w planowanie wydatków budżetowych nie jest nowa. Sięga bowiem czasów średniowiecza. Pojawiła się XV w. w Szwajcarii – i związana była z referendum przeprowadzanymi w kantonach, a następnie w XVII w. w Anglii jako forma zebrań mieszkańców.

Współuczestnictwo obywateli w kwestiach finansowych zyskało, całkiem niedawno, zupełnie nowy wymiar, dzięki doświadczeniom w budowie budżetu obywatelskiego brazylijskiego miasta Porto Alegre. Od 1989 r. co raz więcej miast na świecie wprowadza tę formę decydowania obywateli o publicznych wydatkach. Obecnie na świecie budżet partycypacyjny stosowany jest w ponad 1200 miejscach¹, czas więc by w Polsce również społeczności lokalne mogły w większym stopniu niż dotychczas wpływać na wydatkowanie publicznych pieniędzy.

Na podkreślenie zasługuje fakt, że po raz pierwszy w Polsce namiastki budżetu obywatelskiego wprowadzono w Płocku, gdzie w latach 2003–2005 Urząd Miasta, PKN Orlen i Organizacja Narodów Zjednoczonych stworzyły tak zwany „fundusz grantowy”, w którego ramach lokalne organizacje pozarządowe ubiegały się o dofinansowanie dla swoich projektów².

Pierwszym miastem w Polsce, które wprowadziło w 2011 r. budżet obywatelski był Sopot. Jego pomysłodawcą była Sopotka Inicjatywa Rozwojowa (SIR) – zrzeszająca grupę mieszkańców starających się zwiększyć swój udział w procesie podejmowania decyzji.

Dziś budżet obywatelski staje się powszechny – na jego wprowadzenie dotychczas zdecydowało się już ponad 80 miast oraz kilka powiatów i województw³. Są to samorządy bardzo różnorodne, zarówno pod względem powierzchni i liczby mieszkańców, jak i poziomu zamożności, kontekstu społecznego oraz politycznego.

Budżet obywatelski w Polsce w liczbach

Budżety obywatelskie obowiązują już w **85** miejscowościach w Polsce

Najwyższy budżety obywatelski - Łódź 2015 r. - **40 mln zł**

Środki przyznane do budżetów obywatelskich **od 40 tys zł do 40 mln zł**

Gmina Kęty - obywatele współdecydowali o **4% lokalnego budżetu**.

¹) Historia budżetowania partycypacyjnego, Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji dostęp dnia 07.07.2014 (<https://mac.gov.pl/aktualnosci/historia-budzetowania-partycypacyjnego>)

²) <http://www.funduszgrantowy.plock.eu/?p=1&pk=7> (dostęp dnia 07.07.2014).

³) Stan na luty 2014 r. Wojciech Kęblowski, Budżet obywatelski ewaluacja, Warszawa 2012

Etapy tworzenia budżetu obywatelskiego

Konsultacje społeczne

Konsultacje społeczne dotyczące wprowadzenia budżetu obywatelskiego powinny być regulowane mocą zarządzenia organu wykonawczego – uchwałą rady gminy, albo zarządzeniem organu wykonawczego. Jednakże moc uchwały rady gminy nadaje działaniom większą rangę.

Procedura konsultacji

W aktach regulujących procedurę konsultacji, musi znaleźć się ich harmonogram, zawierający m.in.:

- ⇒ Czas trwania konsultacji (od, do)
- ⇒ Terminy spotkań konsultacyjnych z mieszkańcami
- ⇒ Daty i godziny otwarcia punktów informacyjnych (strona internetowa, poczta elektroniczna)
- ⇒ Powołanie zespołu weryfikacyjnego
- ⇒ Zgłaszanie projektów do budżetu obywatelskiego
- ⇒ Weryfikacja projektów zgłoszonych do budżetu obywatelskiego przez komisję
- ⇒ Podanie do publicznej wiadomości listy projektów (proponycji przedłożonych przez mieszkańców), które zostaną poddane pod głosowanie przez lokalną społeczność
- ⇒ Głosowanie w sprawie wyboru projektów do realizacji w ramach budżetu gminy
- ⇒ Ogłoszenie wyników głosowania
- ⇒ Ogłoszenie raportu z przeprowadzonych konsultacji

W uchwałach/zarządzeniach regulujących procedurę konsultacji budżetu obywatelskiego musi być podana też informacja, że konsultacje dotyczą wyłącznie projektów, które będą uwzględniały zadania należące do kompetencji gminy.

Należy w nich również określić kwestie dotyczące procedury zgłaszania projektów oraz osób uprawnionych do ich zgłaszania.

Należy dodać, że w większości konsultacji związanych z budżetem obywatelskim przyjęto, iż mieszkańcy gminy są podmiotami uprawnionymi. Istnieje również możliwość włączenia do tej grupy osób prawnych oraz jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej.

Jeśli chodzi o ilość osób, które mogą zgłaszać propozycję zdań (projektów), to przyjmuje się liczbę 15 – która jest ustawowym wymogiem założenia stowarzyszenia, co zapewnia minimalne poparcie społeczne. Dla idei i praktyki budżetu obywatelskiego korzystne jest aby uprawnionymi do zgłaszania projektów byli mieszkańcy, którzy w dniu rozpoczęcia konsultacji ukończyli 16 lat.

W trakcie prowadzenia konsultacji i wdrażania budżetu obywatelskiego należy prowadzić akcję informacyjno-edukacyjną zarówno mieszkańców jak i przedstawicieli władz lokalnych. Najlepszą formą promocji jest organizacja spotkań z mieszkańcami, na których zostaną oni poinformowani o zasadach tworzenia budżecie, jego idei itp.

Przez okres trwania konsultacji, powinny być umieszczane informacje na stronach internetowych urzędu gminy o działaniach związanych z realizacją budżetu obywatelskiego. Ważne jest by wśród nich znalazły się dane teleadresowe osób, które na bieżąco udzielać będą szczegółowych informacji i wyjaśnień. W akcję promocyjno-informacyjną powinny włączyć się lokalne media.

Przykład promocji olsztyńskiego budżetu obywatelskiego w formie komiksu

Forma zgłoszenia projektu

Wypełnienie formularza, który powinien zawierać:

- ⇒ **Tytuł projektu**
- ⇒ **Cel**
- ⇒ **Lokalizację**
- ⇒ **Opis projektu**
- ⇒ **Charakterystykę grupy docelowej (beneficjentów)**
- ⇒ **Szacunkowe koszty**
- ⇒ **Listę popierających osób (minimalnie 15)**
- ⇒ **Podpis zgłaszającego i dane do kontaktu**

Formularz zgłoszenia projektu oraz wzór listy popierających osób powinny być powszechnie dostępne we wskazanych przez organizatora miejscach.

Weryfikacja i głosowanie

Weryfikacja projektów zgłoszonych do budżetu obywatelskiego to jeden z najważniejszych etapów w procesie konsultacji społecznych. Celem weryfikacji jest ustalenie listy projektów, spośród których mieszkańcy dokonają ostatecznego wyboru.

Za nim to jednak nastąpi, powołana komisja weryfikacyjna oceni pod kątem formalno-prawnym oraz merytorycznym zgłoszone projekty. Skład komisji powinien zostać ustalony w oparciu o wcześniej podane kryteria.

Wykaz projektów skierowanych do procedury głosowania przez obywateli oraz odrzuconych na etapie oceny formalno-prawnej i merytorycznej powinien zostać podany do publicznej wiadomości wraz z uzasadnieniem. Lista powinna również zostać upubliczniona, co najmniej na 14 dni przed głosowaniem. Musi zawierać informacje dotyczące miejsca i sposobu zapoznania się z opisem projektów.

Ze względu na specyfikę głosowania na zgłoszone projekty (zadania) należy zapewnić obywatelom odpowiedni na to czas. Z doświadczeń innych miast wynika, że nie może to być okres krótszy niż 7 dni i nie dłuższy niż 30. Sposób i forma głosowania powinna umożliwiać wszystkim uprawnionym mieszkańcom oddanie głosu.

Po zakończeniu głosowania należy podać do publicznej wiadomości listę projektów, które uzyskały największe poparcie, a następnie przekazać je radzie miasta celem rekomendowania do realizacji.

Konsultacje społeczne dotyczące budżetu obywatelskiego odznaczają się dużym zasięgiem, długim czasem trwania, licznymi etapami, dużym zainteresowaniem mieszkańców, znaczącym wysiłkiem organizacyjnym i dużym znaczeniem dla wspólnoty lokalnej. Z tego powodu ich zakończenie nie powinno być zwieńczone wyłącznie lakoniczną informacją dotyczącą listy projektów rekomendowanych radzie gminy do realizacji w ramach budżetu, lecz zakończone pełnym raportem. W raporcie tym powinny zostać umieszczone m.in. szczegółowe informacje o przygotowanych projektach, spotkaniach konsultacyjnych, klimacie konsultacji, frekwencji, społecznym zainteresowaniu itp.⁴

Monitoring

W realizację budżetu partycypacyjnego powinni angażować się mieszkańcy przez cały okres jego trwania, tj. od momentu składania projektów, przez ich wdrożenie, aż do ewaluacji. Umożliwi to mieszkańcom budowę poczucia współodpowiedzialności za proces, w ramach którego mogą wpływać na swoje otoczenie. Realizacja budżetu odbywa się już na etapie dyskusji o potrzebach lokalnego środowiska, aż do faktycznej realizacji wybranych propozycji.

Ważne jest zatem, by udział mieszkańców w tym procesie nie kończył się z chwilą przekazania zadań do realizacji urzędnikom, ale by mogli oni na bieżąco śledzić i w pewnym stopniu „kontrolować” to, co dzieje się z efektami ich zaangażowania. Mają więc obserwować jak rezultaty tej procedury przekładają się na funkcjonowanie w ich społeczności.

Monitorowaniu podlegać powinien również przebieg procedur – aby mieszkańcy mieli pewność, że działania są zgodne z harmonogramem i założeniami. Monitoring powinien być prowadzony przez społeczny zespół monitorujący, składający się z mieszkańców i/lub niezależnych ekspertów, wyłonionych w ramach jasnej procedury naboru do takiego ciała. Każdy mieszkaniec powinien więc mieć dostęp do informacji o realizowanych przedsięwzięciach – strona internetowa urzędu i kontakt z jego pracownikami.

Do najważniejszych monitorowanych obszarów należą przede wszystkim procedury budżetu partycypacyjnego – przebieg budżetu i realizacja projektów w procesie budżetu obywatelskiego.

Ewaluacja procesu realizacji budżetu

Proces realizacji budżetu obywatelskiego należy poddawać ewaluacji, czyli ocenie jego przebiegu – zarówno pod kątem efektywności organizacyjnej, jak i skuteczności w realizacji celów, jakie sformułowano, podejmując decyzję o uruchomieniu budżetu w danej lokalizacji⁵.

Ewaluacja budżetu obywatelskiego powinna trwać przez cały okres realizacji. Do jednej z form ewaluacji należy np. zbieranie danych o przebiegu poszczególnych etapów.

Działania ewaluacyjne powinny być prowadzone przez organizatorów i osoby odpowiedzialne za obsługę procesu, ale także przez samych mieszkańców, którzy powinni wejść w skład zespołu ewaluacyjnego, zajmującego się np. analizą danych zebranych w trakcie wdrażania i realizacji budżetu obywatelskiego.

Ewaluacja budżetu partycypacyjnego powinna przebiegać na dwóch poziomach:

- ⇒ przebieg procesu – ocena skuteczności rozwiązań, metod, narzędzi stosowanych na poszczególnych etapach procedury,
- ⇒ cele procesu – ocena poziomu osiągniętych rezultatów

Po zakończeniu każdego rocznego cyklu budżetu partycypacyjnego warto przeprowadzić konsultacje z mieszkańcami w sprawie ewentualnych ulepszeń przebiegu procesu i wprowadzać ewentualne zmiany i poprawki do procedury na początku każdego kolejnego cyklu budżetowego.

Ewaluacja powinna zatem prowadzić do rekomendacji dotyczących zmian i poprawek w procedurze. Organizatorzy budżetu partycypacyjnego muszą zatem być otwarci na możliwość wprowadzenia ewentualnych zmian w regułach i przebiegu procesu w kolejnych latach.

⁵⁾ „Standardy procesów budżetu partycypacyjnego w Polsce” Fundacja Pracownia Badań i Innowacji Społecznych „Stocznia”, www.stocznia.org.pl, Warszawa 2014

Schemat wprowadzenia budżetu obywatelskiego

Źródło: opracowanie własne

Zasady tworzenia budżetu obywatelskiego

ZASADA ZAUFANIA

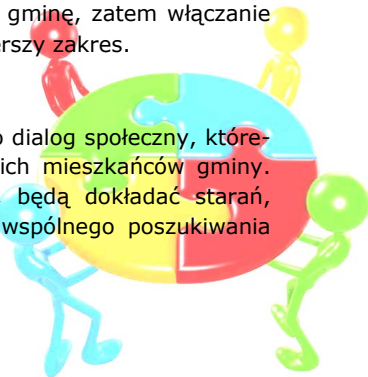
Polega na zaufaniu pomiędzy obywatelami, ich przedstawicielami w strukturach samorządowych oraz urzędnikami. Wszystkie strony współdziałające na rzecz budżetu obywatelskiego zakładają dobrą wolę partnerów.

ZASADA PARTNERSTWA I PARTYCYPACJI

Mieszkańcy gminy Barlinek tworzą wspólnotę samorządową - obywatele i organizacje pozarządowe są partnerami w działaniach związanych z budżetem obywatelskim. Partnerstwo oznacza również wzięcie odpowiedzialności za gminę, zatem włączanie obywateli w podejmowanie decyzji powinno mieć jak najszerszy zakres.

ZASADA DIALOGU SPOŁECZNEGO

Budżet obywatelski jest tworzony i realizowany w oparciu o dialog społeczny, którego celem jest budowanie porozumienia na rzecz wszystkich mieszkańców gminy. Strony, organizujące wdrażanie budżetu obywatelskiego, będą dokładać starań, by pojawiające się różnice zdań, stały się podstawą do wspólnego poszukiwania konstruktywnych rozwiązań.

ZASADA DELIBERACJI

Polega na aktywnym definiowaniu przez mieszkańców społecznych problemów oraz na włączaniu się w debatę publiczną na temat możliwości ich rozwiązywania, a także adekwatności określonych zadań dla potrzeb społeczności lokalnej.

ZASADA UNIKANIA KONFLIKTU INTERESÓW

Urzędnicy, radni oraz organizacje pozarządowe zaangażowani w realizację budżetu obywatelskiego powinny działać wyłącznie w interesie całej wspólnoty lokalnej, a nie w celu zaspokojenia własnych indywidualnych lub grupowych interesów.

ZASADA JAWNOŚCI

Wszelkie decyzje związane z procesem realizacji budżetu obywatelskiego powinny mieć charakter jawny i być upublicznione.

ZASADA DOSTĘPNOŚCI

Samorząd, przy wsparciu partnerów społecznych, powinien dołożyć starań, by działania związane z budżetem obywatelskim (w szczególności działania informacyjne, edukacyjne i doradcze, proces składania wniosków, głosowania i wyboru oraz ewaluacji) były ogólnie dostępne mieszkańcom bez względu na ich wiek, wykształcenie, stopień sprawności itp.

KORZYŚCI Z WPROWADZENIA BUDŻETU OBYWATELSKIEGO

- ⇒ Efektywniejsze gospodarowanie środkami gminy przeznaczonymi na najpilniejsze potrzeby mieszkańców, które samorząd ma szansę zidentyfikować i zdecydować o ich zaspokojeniu.
- ⇒ Przejrzystość finansów i sposób ich wydawania poprzez kontrolę obywatelską, co zmniejszy prawdopodobieństwo zjawisk negatywnych, takich jak korupcja czy klientelizm.
- ⇒ Integracja społeczności lokalnej, czemu sprzyjają spotkania, na których mieszkańcy mogą poprzeć swoje projekty, poznać potrzeby i problemy.
- ⇒ Wzrost identyfikacji z miejscem zamieszkania - możliwość kształtowania go i ponoszenia za nie odpowiedzialności.
- ⇒ Poznanie sposobów zarządzania gminą i wzrost świadomości działań podejmowanych zgodnie z prawem, poprawa relacji pomiędzy urzędnikami oraz mieszkańcami - budowanie klimatu zaufania.
- ⇒ Korzyści osobiste poszczególnych projektodawców (szczególnie tych, których projekty wygrały w głosowaniu i zostały skierowane do realizacji) – wzrost poczucia własnej wartości.

PODSUMOWANIE

Budżet partycypacyjny jest narzędziem efektywniejszego wykorzystania środków publicznych, a jednocześnie włącza obywateli w proces sprawowania władzy w samorządach lokalnych. Przyczynia się do zwiększenia jawności i przejrzystości finansów publicznych i funkcjonowania administracji samorządowej. Sukces tego przedsięwzięcia w dużej mierze zależy od niezależności politycznej i finansowej samorządu lokalnego. Istotnym elementem formuły budżetu partycypacyjnego w długiej perspektywie jest inicjowanie tego procesu nie tylko z góry, ale także oddolnie przez mieszkańców.

REKOMENDACJE

1. Tworzenie zespołów ds. budżetów obywatelskich

W skład danego zespołu powinni wchodzić przedstawiciele mieszkańców, organizacji pozarządowych, urzędu miasta i rady miasta. Skład zespołu powinien liczyć od 8 do 16 osób. Celem zespołu powinno być wypracowanie zasad budżetu obywatelskiego, monitorowanie przebiegu procesu oraz jego ewaluacja. Zespół może rozpatrywać odwołania od decyzji administracji miasta, dotyczące oceny formalnej wniosków, lecz nie powinien w żaden sposób dokonywać merytorycznej oceny przedsięwzięć.

2. Wprowadzanie przestrzeni dyskusji

Umożliwienie mieszkańcom dyskusji ułatwia wzajemne poznawanie, zrozumienie, jak również krytyczne spojrzenie na proponowane przez mieszkańców pomysły.

3. Umożliwienie mieszkańcom zgłaszania pomysłów z całego zakresu zadań własnych gminy

Mieszkańcy powinni mieć moc zgłaszać takie pomysły, które odpowiadają ich potrzebom i preferencjom oraz są zgodne z zadaniami własnymi gminy. Wszelkie próby zawężenia obszaru BO ograniczają potencjał kreatywności i pomysłowości mieszkańców oraz ich zaangażowanie.

4. Weryfikacja formalna projektów

Należy unikać sytuacji, w której pomysły mieszkańców oceniane są przez urzędników lub inne ciała w oparciu o niejasne kryteria merytoryczne. Oceny pomysłów mieszkańców powinny sprowadzać się do jasnych i wyraźnych kryteriów formalno-prawno-technicznych. Oceny merytoryczne wniosków mogą wprowadzać podejrzenia o stronniczość, a zamiast budować zaufanie społeczne – osłabiać je.

5. Wprowadzenie mechanizmu odwoławczego

Mieszkańcy, których propozycje zostały odrzucone z przyczyn formalnych, powinni mieć możliwość odwołania się od tej decyzji. Na przykład w Łodzi takim ciałem odwoławczym była doraźna Komisja Rady Miasta ds. budżetu obywatelskiego. Takim ciałem może być również wspomniany zespół ds. budżetu obywatelskiego.

6. Kwota przeznaczona na budżet obywatelski

Kwota nie może być zbyt niska. Należy uwzględnić przy jej określeniu takie kwestie, jak: możliwości finansowe gminy, ilość planowanych zadań do realizacji, minimalną wartość zadania i inne.

SŁOWNIK POJĘĆ

Beneficjent Ostateczny (BO) - osoba, instytucja lub grupa społeczna, która w sposób bezpośredni skorzysta z udzielonego wsparcia, uczestnicząc w realizowanym projekcie.

Budżet to roczny plan (w formie uchwały budżetowej) dochodów i wydatków oraz przychodów i rozchodów jednostki samorządu terytorialnego, przychodów i wydatków zakładów budżetowych, gospodarstw pomocniczych jednostek budżetowych i środków specjalnych, funduszy celowych jednostek samorządu terytorialnego.

Budżet obywatelski (budżet partycypacyjny) - proces, który umożliwi mieszkańcom dyskusję i bezpośredni wpływ na decyzje o przeznaczeniu części budżetu publicznego na przedsięwzięcia zgłoszone bezpośrednio przez obywateli. Choć tematyka budżetów obywatelskich została wielokrotnie opisana przez naukowców, nie istnieje jeden powszechnie obowiązujący model budżetu partycypacyjnego. Wszystko zależy od tego, w jakim celu się go wprowadza i jakim celem ma służyć.

Deбата publiczna - dyskusja o sformalizowanej formie, wymiana poglądów na dany temat, najczęściej w większym gronie osób, np. na zebraniu, posiedzeniu, zgromadzeniu, zjeździe. Dyskusja ta dotyczy wyboru najlepszego rozwiązania omawianego problemu lub sprawy.

Dialog społeczny - jest budowaniem porozumienia wśród członków wspólnoty miejskiej na rzecz współodpowiedzialności za zrównoważony rozwój społeczeństwa obywatelskiego w mieście i dobrobyt jego mieszkańców. Dialog społeczny jest najbardziej kompleksową formą porozumienia między wszystkimi interesariuszami obywatelskiej wspólnoty miejskiej, gdyż nie jest działaniem doraźnym, lecz procesem ciągłym, który nie kończy się nigdy. To świadomość, że tak jak w rodzinie, jutro też trzeba będzie rozmawiać. Dlatego też dialog społeczny jest jedynym procesem, który jest w stanie zmniejszyć prawdopodobieństwo ostrych starć i niepokojów społecznych. Konflikty zawsze będą, ale sposób ich rozwiązywania może być twórczy.

Ewaluacja – proces systematycznego badania wybranych elementów projektu; odpowiada na pytanie: czy i jak udało nam się osiągnąć zamierzone cele oraz w jaki sposób. Ewaluacja wykonywana jest po wybranym elemencie projektu lub po całościowej realizacji projektu.

Komisja weryfikacyjna – zespół osób powołanych do sprawdzenia działań zmierzających do rozstrzygnięcia prawdziwości danego zadania.

Konsultacje społeczne - proces, w którym przedstawiciele władz (każdego szczebla: od lokalnych po centralne) przedstawiają obywatelom swoje plany dotyczące np. aktów prawnych (ich zmiany lub uchwalania nowych), inwestycji lub innych przedsięwzięć, które będą miały wpływ na życie codzienne i pracę obywateli. Konsultacje nie ograniczają się jednak tylko do przedstawienia tych planów, ale także do wysłuchania opinii na ich temat, ich modyfikowania i informowania o ostatecznej decyzji. Konsultacje społeczne to sposób uzyskiwania opinii, stanowisk, propozycji itp. od instytucji i osób, których w pewien sposób dotkną, bezpośrednio lub pośrednio, skutki proponowanych przez administrację działań.

Monitoring - proces zbierania informacji; systematyczne badanie, które opiera się na pytaniach: czy projekt przebiega zgodnie z planem, czy udaje się osiągnąć zamierzone produkty i rezultaty. Wykonywany jest w trakcie realizacji projektu, bada trzy elementy projektu: harmonogram działań, budżet oraz zaplanowane rezultaty.

Partycypacja obywatelska – zespół działań i metod uczestnictwa obywateli w określaniu i rozwiązywaniu własnych problemów. Podstawą partycypacji jest uznanie legalności wybranej demokratycznie władzy i partnerstwo władz z grupami i organizacjami mieszkańców. Opiera się ona również na założeniu, że udział obywateli w zarządzaniu demokratycznym państwem nie powinien być ograniczony wyłącznie do udziału w wyborach.

Projekt - zbiór aktywności charakteryzujący się następującymi cechami: są ze sobą powiązane w złożony sposób, zmierzają do osiągnięcia celu, często poprzez wytworzenie unikatowego produktu, usługi bądź rezultatu, posiadają zaplanowany z góry początek i koniec.

Wydatki budżetowe - służą one sfinansowaniu realizacji zadań publicznych jednostki samorządu terytorialnego oraz na wykonywaniu innych operacji finansowych, tj. zarządzanie środkami, finansowanie potrzeb pożyczkowych i zarządzanie długiem publicznym. Art. 167 ust. 2 ustawy o finansach publicznych, stanowi, że wydatki budżetu jednostki samorządu terytorialnego, mogą służyć wyłącznie sfinansowaniu zadań publicznych tej jednostki, wynikających z przepisów prawa.

PRZYKŁADOWY FORMULARZ ZGŁOSZENIOWY PROPOZYCJI ZADANIA

**Formularz zgłoszeniowy
propozycja zadania do XYZ Budżetu Obywatelskiego na 2015 rok****Wypełnianie punktów 1-7 jest obowiązkowe****1. Tytuł zadania**

(Powinien być tak sformułowany, aby zawierał zadania, które mają być realizowane w ramach ww. budżetu)

Modernizacja placu zabaw i przyległych terenów zielonych

2. Lokalizacja i miejsce realizacja zadania

(Należy określić obszar, w którym realizowany będzie projekt, podając dane umożliwiające lokalizację)

Osiedle Jeziorkowo; przy ulicy Trzcinowej.

3. Opis zadania

(Opis co dokładnie ma być wykonane, wskazanie działań związanych z realizacją zadania)

Przygotowanie terenu – wyrównanie powierzchni, przygotowanie trawników, wykonanie ogrodzenia, montaż urządzeń rekreacyjnych, wykonanie oświetlenia wraz z monitoringiem.

4. Uzasadnienie zadania

(Cel realizacji zadania, jakiego problemu dotyczy i jakie rozwiązania proponuje, w jaki sposób jego realizacja wpłynie na życie mieszkańców)

Plac zabaw na Osiedlu Jeziorkowo jest częściowo zdewastowany, a mimo to często odwiedzany przez dzieci i rodziców mieszkających w pobliżu. Bezpieczeństwo dzieci jest zagrożone, ponieważ teren jest nierówny, zagruzowany. Istniejące urządzenia (huśtawki, karuzela, ślizgawka) są zniszczone i nie nadają się do bezpiecznego użytkowania. W pobliskim otoczeniu znajduje się też przedszkole. Dzieci również korzystają ze sprzętu niespełniającego wymogów bezpieczeństwa. Poza tym przez plac biegnie droga do nowo budującego się osiedla – wymaga ona tak samo jak plac zabaw oświetlenia. Ważnym elementem tej inwestycji jest również wykonanie ogrodzenia, oraz monitoring inwestycji, który pozwoli mieszkańcom cieszyć się z tej inwestycji i korzystać w bezpieczny i niezmienny sposób.

5. Beneficjenci zadania

(Wskazanie grup mieszkańców, którzy skorzystają z realizacji zadania)

Mieszkańcy miejscowości XYZ oraz Osiedla Jeziorkowo, którzy wraz z dziećmi korzystają będą z placu zabaw. Miejsce to będzie pełniło nowe funkcje: relaksu, odpoczynku i zabawy.

6. Szacunkowe koszty*(Proszę uwzględnić wszystkie składowe zadania oraz ich koszty)*

Składowe części zadania	Koszt w zł
Przygotowanie terenu	3 000,00 zł
Demontaż starych urządzeń	1 000,00 zł
Ogrodzenie terenu	3 000,00 zł
Oświetlenie placu zabaw i monitoring	3 000,00 zł
Zakup i montaż nowych urządzeń	20 000,00 zł
Razem	30 000,00 zł

7. Kontakt do autorów propozycji zadania

Imię i nazwisko, adres zamieszkania	Kontakt (e-mail, telefon)
1) Jan Kowalski, ul. Trzciniowa 6F	e-mail: jan.kowalski@wp.pl , tel. 123-456-789

8. Dodatkowe załączniki (nieobowiązkowe)

- a) zdjęcie/a dotyczące zgłoszenia zadania
b) mapa lokalizacji zgłaszanego zadania
c) inne, ważne dane dotyczące zgłaszanego zadania (należy wymienić)

.....
.....

Załącznik

- lista popierających osób (minimum 15)

Dane osobowe zbierane i przetwarzane są na podstawie art. 23 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (tj. Dz.U.2002 nr 101, poz. 926) w celu:

- przeprowadzania konsultacji społecznych w ramach XYZ Budżetu Obywatelskiego, w tym zamieszczenie przesłanego formularza na stronie www
 badań opinii i oczekiwań społecznych realizowanych przez urząd miasta/gminy

Dane będą przetwarzane w zbiorze roboczym i zostaną usunięte po zakończeniu konsultacji społecznych dotyczących XYZ Budżetu Obywatelskiego na 2015 r.

PRZYKŁADOWA UCHWAŁA

UCHWAŁA Nr
RADY MIEJSKIEJ/GMINNEJ W XYZ
z dnia

w sprawie: przeprowadzenia na terenie Miasta/Gminy XYZ konsultacji społecznych projektu „XYZ Budżetu Obywatelskiego ”

Na podstawie art. 18 ust. 1 i art. 5 a ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym /t.j. Dz. U. z 2013 r. poz.594 , z późn. zm./

Rada XYZ uchwala, co następuje:

§ 1

1. Postanawia się przeprowadzić konsultacje z mieszkańcami Miasta/Gminy XYZ w sprawie budżetu Miasta/Gminy XYZ.
2. Kwota Budżetu Obywatelskiego wynosi łącznie 500 000,00 zł.
3. Konsultacje, o których mowa w ust. 1, nazywane są dalej „Budżet Obywatelski”

§ 2

Przedmiotem konsultacji są propozycje projektów zgłaszane (załącznik nr 1 – formularz zgłoszeniowy) przez uprawnione do tego podmioty, które przeszły weryfikację Komisji ds. Przeprowadzenia Konsultacji Społecznych oraz zostały umieszczone na kartach do głosowania.

§ 3

Uprawnionymi do udziału w konsultacjach są mieszkańcy Miasta/Gminy XYZ posiadający czynne prawo wyborcze.

§ 4

Konsultacje będą oparte na formule Budżetu Obywatelskiego, którego zasady opisane są w załączniku nr 2 niniejszej uchwały.

§ 5

Termin rozpoczęcia i zakończenia konsultacji określa harmonogram konsultacji, który stanowi załącznik nr 3. O wynikach konsultacji Burmistrz Miasta/Gminy XYZ poinformuje na oficjalnej stronie internetowej Urzędu Miejskiego w terminie do 7 dni od daty zakończenia konsultacji.

§ 6

Burmistrz Miasta/Gminy XYZ zawiadomi mieszkańców o zamiarze przeprowadzenia konsultacji na 14 dni przed ich terminem, w sposób zwyczajowo przyjęty.

§ 7

Upoważnia się Burmistrza Miasta/Gminy XYZ do powołania Komisji ds. Przeprowadzenia Konsultacji Społecznych i jej składu oraz szczegółowego regulaminu konsultacji określającego m.in. techniczne zasady zorganizowania konsultacji, sposób weryfikacji tożsamości osób uprawnionych do głosowania, dni i godzin, w których można wziąć udział w konsultacjach itd.

§ 8

Skład osobowy Komisji ds. Przeprowadzenia Konsultacji Społecznych oraz wzór protokołu zawierającego wyniki z przeprowadzonych konsultacji określi Burmistrz Miasta/Gminy XYZ.

§ 9

Z przeprowadzonych konsultacji Przewodniczący Komisji ds. Przeprowadzenia Konsultacji Społecznych złoży Radzie Miejskiej/Gminy XYZ sprawozdanie na najbliższej sesji po zakończeniu konsultacji.

§ 10

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta/Gminy XYZ.

§ 11

Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia jej ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa ZYX.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Załączniki do Uchwały:

załącznik nr 1 – formularz zgłoszeniowy

załącznik nr 2 - zasady budżetu obywatelskiego

załącznik nr 3 - harmonogram konsultacji

BIBLIOGRAFIA

1. Fundacja Pracownia Badań i Innowacji Społecznych „Stocznia” „Standardy procesów budżetu partycypacyjnego w Polsce”, www.stocznia.org.pl, Warszawa 2014
2. W. Kęłowski, Budżet obywatelski ewaluacja, Warszawa 2012
3. Z. Zychowicz, Konsultacje społeczne w samorządzie, Szczecin 2014
4. Historia budżetowania partycypacyjnego, Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji dostęp dnia 07.07.2014 (<https://mac.gov.pl/aktualnosci/historia-budzetowania-partycypacyjnego>)
5. <http://www.funduszgrantowy.plock.eu/?p=1&pk=7> (dostęp dnia 07.07 2014).

SZCZECIŃSKA
FUNDACJA

TALENT PROMOCJA POSTĘP

Szczecińska Fundacja Talent-Promocja-Postęp
70-478 Szczecin, Al. Wojska Polskiego 69;
Tel. 91 433 00 84; Faks 91 812 08 99
www.fundacjatpp.p